

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
neuvoston direktiiviksi (*olutpoikkeuksen jatkaminen*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään Eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 14 päivänä syyskuuta 2005 tekemä ehdotus neuvoston direktiiviksi direktiivin 69/169/ETY muuttamisesta Suomeen

tuotavaan olueen väliaikaisesti sovellettavien määrällisten rajoitusten osalta (KOM(2005) 427 lopullinen) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 27 päivänä lokakuuta 2005

Toinen valtiovarainministeri *Ulla-Maj Wideroos*

Hallitusneuvos Irmeli Virtaranta

**EHDOTUS DIREKTIIVIN 69/169/ETY MUUTTAMISESTA SUOMEEN TUOTAVAAN
OLUEEN VÄLIAIKAISESTI SOVELLETTAVIEN MÄÄRÄLLISTEN RAJOITUSTEN
OSALTA****1. Yleistä**

Euroopan yhteisöjen komissio on 14 päivänä syyskuuta 2005 tehnyt ehdotuksen neuvoston direktiiviksi kansainvälisessä matkustajaliikenteessä tapahtuvassa maahantuonnissa kannettaviin liikevaihto- ja valmisteveroihin liittyviä vapautuksia koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta, jäljempänä matkatavaradirektiivi, 28 päivänä toukokuuta 1969 annetun neuvoston direktiivin muuttamisesta, KOM (2005) 427 lopullinen.

Kolmansista maista yhteisön alueelle saapuvaan matkustajaan sovelletaan tullin osalta yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 918/83, jäljempänä tullittomuusasetus, ja valmiste- ja arvonnäisäveron osalta matkatavaradirektiiviä. Tullittomuusasetus ja matkatavaradirektiivi sisältävät alkoholijuomien tuonnin osalta samansisältöiset säännökset väkevien alkoholijuomien, aperitiivien ja viinien tullittomista ja verottomista tuontimääristä. Oluen osalta ei kummassakaan ole määrällistä rajoitusta, vaan oluen tuontiin sovelletaan kolmansien maiden ja yhteisön välisessä liikenteessä tullittomuusasetuksen 47 artiklassa ja matkatavaradirektiivin 1 artiklassa säädettyä yleistä 175 euron verottoman ja tullittoman tuonnin arvorajaa, mikä tarkoittaa Suomeen tuotavan oluen osalta noin 200 litraa.

Suomelle on myönnetty väliaikainen poikkeus rajoittaa matkustajan kolmansista maista yhteisön alueelle mukanaan tuoman oluen määrää. Matkatavaradirektiivin ja tullittomuusasetuksen säännösten nojalla Suomella on oikeus soveltaa vuoden 2005 loppuun vähintään kuuden litran määrällistä rajoitusta oluen verottomaan ja tullittomaan matkustajatuontiin kolmansista maista. Poikkeus on saatettu voimaan kansallisesti valmisteverotuslaissa 16 litran määrällisenä rajoituksena. Vastaavanlainen säännös on tullilaissa ja arvonnäisäverolaissa.

Komission antama direktiivin muutosehdotus perustuu siihen, että Suomi on pyytänyt, että edellä mainittua olutpoikkeusta jatkettiin 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen.

2. Nykytila ja sen arviointi

Suomen liittyessä vuonna 1995 Euroopan unioniin korotettiin matkustajan toisesta jäsenvaltiosta ja kolmansista maista mukanaan tuomien oluiden enimmäismäärää liittymissopimuksen mukaisesti kahdesta litrasta 15 litraan. Lähes samanaikaisesti kumottiin matkustajia koskevat aikarajoitukset (niin sanottu 20- ja 72-tunnin sääntö). Näiden toimenpiteiden seurauksena matkustajatuonti kasvoi merkittävästi erityisesti halvan hintatason maista, kuten Venäjältä ja Virosta. Suomen edellytettiin varmistavan, että oluen tuontia kolmansista maista ei sallita edullisemmin ehdoin kuin kyseistä tuontia muista jäsenvaltioista. Tätä kytkeä on tulkittu siten, että matkustajien mukanaan tuoman oluen verottoman määrään tuli olla samansuuruinen kolmansista maista ja toisista jäsenvaltioista.

Suomi lähetti kesäkuussa 1996 komissiolle hakemuksen matkustajien verottoman oluen tuonnin rajoittamiseksi kolmansista maista. Laajamittaiseksi kasvaneen matkustajatuonnin seurauksena oluen vähittäismyynti laski ja vähittäiskauppioiden toimintaedellytykset heikentyivät, mikä heijastui myös työllisyyteen. Valtion verotuotoissa havaittiin vähenemistä. Lisääntynyt alkoholijuomien kulu aiheutti ennen muuta merkittäviä terveys- ja sosiaalipoliittisia sekä järjestyksenpidollisia ongelmia. Lisäksi hakemuksessa korostettiin sitä, että haluttiin poistaa se kytkeä, joka liittymissopimuksessa oli asetettu oluen tuontiin kolmansista maista ja toisesta jäsenvaltiosta.

Sen jälkeen, kun Euroopan yhteisöjen tuomioistuin oli oikeuttanut Suomen säilyttämään ns. 20 -tunnin säännön, neuvosto hyväksyi 20 päivänä heinäkuuta 2000 direktii-

vin 2000/47/EY, matkatavaradirektiivin 69/169/ETY ja valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta 25 päivänä helmikuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/12/ETY, jäljempänä järjestelmädirektiivi, muuttamisesta väliaikaisten määrällisten rajoitusten osalta tuotaessa olutta Suomeen, jäljempänä olutdirektiivi, sekä asetuksen (EY) N:o 1671/2000 tullittomuusasetuksen (ETY) N:o 918/83 muuttamisesta väliaikaiseksi poikkeukseksi tuotaessa tullitta olutta Suomeen, jäljempänä olutasetus.

Suomi sai oikeuden rajoittaa yhteisöön kuulumattomista maista tulevien yksityishenkilöiden henkilökohtaiseen käyttöön tuoman oluen tuontimäärän vähintään kuuteen litraan 31 päivään joulukuuta 2005 asti. Poikkeuksen hyväksymisen perusteluina olivat Suomen maantieteellinen sijainti sekä raja-alueilla sijaitsevien vähittäiskauppiaiden taloudelliset vaikeudet ja huomattava tulojen menetykset, mikä aiheutui kasvaneesta oluen tuonnista kolmansista maista.

Olutpoikkeusta koskeva säännös lisättiin matkatavaradirektiivin 5 artiklan 9 kohdaksi. Vastaavanlainen säännös lisättiin niin ikään tullittomuusasetuksen 47 b artiklaksi. Samaa poikkeusta sovelletaan myös Ahvenanmaan maakuntaan. Poikkeus on saatettu voimaan kansallisesti valmisteverotuslain (1469/1994) 19 §:ssä 16 litran määrällisenä rajoituksena. Vastaavanlainen säännös on tullilain (1466/1994) 9 a §:ssä ja arvonnalisäverolain (1501/1993) 95 §:ssä.

Verrattaessa nykytilannetta poikkeuksen hakemisen ajankohtaan vuonna 1996 on alkoholiin liittyvissä olosuhteissa Suomessa tapahtunut merkittäviä muutoksia. Alkoholi-veron noin 33 prosentin laskun, sisämarkkinoiden matkustajatuonnin vapautumisen sekä EU:n laajentumisen jälkeen alkoholin kokonaiskulutus on kasvanut noin 15 prosenttia vuodesta 2004. Alkoholin kulutuksen kasvu lisää samassa suhteessa alkoholihaittoja vaarantaen siten kansanterveyttä. Kaikki alkoholin matkustajatuontia ja laitonta kauppaa lisäävät muutokset ovat nyt erityisen haitallisia. Tässä tilanteessa tulisi kaikin tavoin pyrkiä välttämään uusia haitallisia muutoksia sekä tältä osin säilyttää status quo-tilanne.

Lisäksi olosuhteet Suomen ja Venäjän vä-

lillä eivät ole muuttuneet niin, että edellytykset laajamittaisen oluen matkustajatuonnin käynnistymiselle olisivat poistuneet. Suomen ja Venäjän välillä vallitsee edelleen merkittävä hintaero. Poikkeushakemuksessa Suomi totesi myös, että yhteisöoikeudessa alkoholi-juomien tuontimäärät ovat epäsuhteiset keskenään. Matkatavaradirektiivin ja tullittomuusasetuksen mukaan matkustaja saa tuoda kolmansista maista yhden litran väkeviä tai kaksi litraa aperitiiveja tai kuohuviinejä ja lisäksi kaksi litraa mietoja viinejä. Oluen tuontia rajoittaa vain yleinen 175 euron arvoraja. Näin ollen olutta ei rinnasteta muihin alkoholijuomiin ja Venäjän nykyhintatasolla matkustaja voisi tuoda Suomeen verotta ja tullitta noin 200 litraa olutta.

Edellä sanotusta johtuen Suomi on pyytänyt 20 päivänä joulukuuta 2004 lähettämässään hakemuksessa, että matkatavaradirektiivin 5 artiklan 9 kohdan mukaista rajoitusta jatkettaisiin 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen.

3. Ehdotuksen tavoite ja pääasiallinen sisältö

Komissio ehdottaa, että Suomelle annetaan lupa jatkaa kolmansista maista tulevien matkustajien oluen tuontimäärän rajoitusta 16 litraan 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen. Tällä toimenpiteellä on tarkoitus lieventää Suomen verotuksellisia ja taloudellisia ongelmia. Poikkeuksen voimassaoloaika päättyy 31 päivänä joulukuuta 2006.

Jos voimassaolevan poikkeuksen voimassaoloaika ei pidennettäisi, matkatavaradirektiivin 1 artiklassa säädettyä 175 euron suuruista yleistä arvorajaa alettaisiin soveltaa. Tämä merkitsisi sitä, että käytännössä matkustajat saisivat tuoda mukanaan kolmansista maista Suomeen keskimäärin 200 litraa olutta. Suomen ja Venäjän välillä vallitsee edelleen huomattava hintaero. Venäjän raja-alueilla sijaitsevat verottomien tavaroiden myymälät lisäävät rajojen yli tapahtuvan kaupankäynnin kielteisiä vaikutuksia. Vähittäiskaupoille aiheutuvien kielteisten vaikutusten ja verotulojen menetysten lisäksi lisääntynyt oluen maahantuonti aiheuttaa sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia. Lisäperusteluina direktiiviehdotuksessa otetaan huo-

mioon Suomen maantieteellinen sijainti ja Suomen vuonna 2004 toteuttamat merkittävät alkoholiveron alennukset.

Ehdotuksella pidennettäisiin ainoastaan Suomea koskevan poikkeuksen voimassaolo-aikaa. Komission tavoitteena on kuitenkin muuttaa vuoden 2006 aikana matkatavaradiirektiiviä nyt annetun ehdotuksen mukaisesti, joten Suomi ei sen jälkeen tarvitsisi enää erillistä poikkeusta.

Direktiivi ehdotetaan annettavaksi perustamissopimuksen 93 artiklan nojalla.

Direktiivimuutos tulee voimaan kahdenkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

4. Asian käsittely Euroopan unionin toimielimissä

Ehdotusta on käsitelty neuvoston työryhmässä 19 päivänä lokakuuta 2005.

5. Vaikutukset Suomen kannalta

Direktiiviehdotus ei edellytä toteutuessaan muutoksia valmisteverolakiin tai arvonlisäverolakiin. Tullilain 9 a § kumottaisiin.

6. Valtioneuvoston kanta

Alkoholiveron laskun, sisämarkkinoiden matkustajatuonnin vapautumisen sekä EU:n laajentumisen jälkeen alkoholin kokonaiskulutus on kasvanut noin 15 prosenttia vuodesta 2004. Alkoholin kulutuksen kasvu lisää Suomessa suhteessa alkoholihaittoja vaarantaen siten kansanterveyttä. Kaikki alkoholin matkustajatuontia ja laitonta kauppaa lisäävät muutokset ovat näin ollen tässä tilanteessa erityisen haitallisia. Tästä johtuen valtioneuvosto katsoo, että on erittäin tärkeää, että ehdotus hyväksytään ja että komission tavoite oluen tuontirajoituksen säilymisestä pysyvästi toteutuisi.